

РЕШЕНИЕ

на Постоянната комисия по стопански науки и управление на НАОА за резултатите от извършено оценяване по процедура за програмна акредитация на професионално направление 3.7 „Администрация и управление” във Висше училище по мениджмънт - Варна.

1. Хронология на процедурата

Процедурата е открита с решение на Постоянната комисия по стопански науки и управление от 07.03.2018 г. (Протокол № 7) по искане на висшето училище (вх. № 168/ 02.03.2018 г.).

На заседание, проведено на 22.03.2019 г. (Протокол № 11), на основание чл. 88а, ал. 4 от ЗВО и чл. 12, ал. 6, т. 4 от ПДНАОА, членовете на ПКЧНУ приеха доклада на утвърдената с решение на Акредитационния съвет на НАОА от 31.05.2018 г. (Протокол № 10) експертна група в състав:

1. Доц. д-р Цветана Стоянова, Университет за национално и световно стопанство
2. Доц. д-р Добрин Добрев, Икономически университет – Варна
3. Яна Колева, студент в Русенски университет „Ангел Кънчев”
Наблюдаващ процедурата от ПКЧНУ: проф. д.ик.н. Румен Георгиев
Наблюдаващ процедурата член на ПКЧНУ: проф. д.ик.н. Желю Владимиров (решение на Акредитационния съвет на НАОА от 25.10.2018 г./ Протокол № 18).

Експертната група е извършила проверка във висшето училище през периода от 26.06.2018 г. до 28.06.2018 г.

2. Констатации и оценки за изпълнението на критериите за програмна акредитация на професионално направление в съответствие със стандартите и насоките за осигуряване на качеството в Европейското пространство за висше образование (ESG) – част 1 (1-10) и по смисъла на чл. 78, ал. 3 от ЗВО

Въз основа на изводите в доклада на експертната група ПКЧНУ направи следните констатации и оценки за изпълнението на критериалната система:

За предходните пет години ПН 3.7 „Администрация и управление“ не е било в процедури за програмна акредитация или за след-акредитационно наблюдение и контрол предвид провеждане на процедурата по преобразуване на висше училище Международен колеж – Добрич в специализирано Висше училище по мениджмънт – Варна, която приключва през месец май 2015 г.

Констатации за изпълнението на критерий 1.1 в съответствие със стандарт 1 от ESG – част 1 (1-10): „При извършване на обучение в професионалното направление се поддържа и развива политика за осигуряване на качеството, която се оповестява и е част от стратегическото управление на висшето училище”.

Обучението на студенти в ОКС „бакалавър“, ОКС „Професионален бакалавър“ и ОКС „магистър“ от ПН 3.7 „Администрация и управление“ съответства на оповестените визия, мисия, ценности и стратегически цели на ВУМ – Варна, както и на действащото законодателство. Обучението в ПН 3.7 „Администрация и управление“ е в съответствие с изградената система за осигуряване на качеството, която е част от стратегическото управление на висшето училище. Системата е сертифицирана съгласно изискванията на стандарта БДС EN ISO 9001:2015, по който са проведени два външни одита през 2016 и 2017 г. Има изградена организация за управление на качеството на учебния процес. За наблюдавания период Комисия за осигуряване и оценяване качеството е осъществила 21, а Оперативната комисия по координация и контрол – 25 вътрешни одита. Ежегодно се провеждат по два одита от Кардиф Метрополитан Юниверсити – партньор в обучението и издаването на съвместни дипломи. Документът *Контекст на организацията* обвързва качеството на обучението във висшето училище с потребностите и очакванията на заинтересованите страни. Политиката по качеството и отговорните за нейното осигуряване структури са публично оповестени на сайта на ВУМ и са формулирани в съответните вътрешни документи. Във ВУМ се прилага последователна политика на обвързаност между научните изследвания и обучението. Това е свързано с допълнително материално стимулиране на академичния състав и е заложено в Стратегията за развитие на ВУМ 2016-2020 г.

Констатации за изпълнението на критерий 1.2 в съответствие със стандарт 1 от ESG – част 1 (1-10): „Управление на качеството на образованието”.

Във ВУМ е разработена система за управление на качеството на учебния процес и свързаната с него преподавателска дейност. Институционализирани са органи по управление на качеството. Разработена е процедурата за непрекъснат мониторинг върху качеството, включваща ежегоден доклад за качеството на обучение, обучителни семинари за преподавателите и личен план за развитие. В комисиите за оценка на качеството са включени студенти и представители на работодателите.

Във ВУМ има създадена Комисия за етика и академично единство, приет е Етичен кодекс за осигуряване на университетско единство и гарантиране на академични свободи и липса на дискриминация, които се прилагат в ПН 3.7 и са публично оповестени на сайта на висшето училище. Във ВУМ се прилага комплекс от мерки за превенция за намаляване на плагиатството. През оценявания период са констатирани и документирани случаи на плагиатство, като е очертана тенденция към тяхното намаляване.

Констатации за изпълнението на критерий 2.1 в съответствие със стандарт 2 от ESG – част 1 (1-10): „Висшето училище извършва обучение по професионалното направление като прилага процедури за разработване, одобряване, наблюдение и обновяване на учебната документация (квалификационни характеристики, учебни планове и програми и др.) при съдействието на представители на партньорски организации, студенти и други заинтересовани страни”.

В ПН 3.7 „Администрация и управление“ във ВУМ-Варна се провежда обучение в една магистърска програма в редовна и задочна форма на обучение, в една бакалавърска програма в редовна и задочна форма на обучение и две програми за ОКС „Професионален бакалавър“ в редовна форма на обучение. В професионално направление 3.7 има официално приети стандарти за учебната документация, базирани на национални и вътрешно университетски нормативни документи, в които са систематизирани и унифицирани изискванията за разработване на учебната документация и процедурите за одобрение и актуализация. Висшето училище поддържа много добри контакти с потребителите на кадри. При подготовката на учебните планове и на учебните програми се провеждат консултации с представители на бизнеса за актуалната подготовка на студентите. Общо 16 студента (над 7% от студентите от ПН 3.7) и 13 представители на работодателите са участвали в комисиите по мониторинг на програми и процеси през периода. Оценъчната система за резултатите от обучението по всяка дисциплина и оценъчната процедура за завършване на курса на обучение във всяка специалност са уточнени и съответстват на необходимите компетенции за придобиване. Съществува съвместимост с учебни програми на други ВУ в ЕС или извън ЕС. Делът на лекциите за ОКС „Магистър“ е не повече от 35% от общия хорариум, което съществено се различава от повечето магистърски програми по *Бизнес Администрация* в България.

Във ВУМ са разработени процедури за наблюдение, контролиране, анализиране, оценяване и утвърждаване на всяка учебна програма и на учебната документация на ПН 3.7 „Администрация и управление“ като част от общо университетското обучение. Провеждат се срещи и събития, в които авторите на учебни програми се консултират с представители на заинтересовани страни и експерти в процеса на предлагане, изработване и актуализиране на програмите. Съществува процедура за съответствие на учебната документация с националните и институционалните нормативни изисквания.

Констатации за изпълнението на критерий 3.1 в съответствие със стандарт 3 от ESG – част 1 (1-10): „Съществува система от правила и дейности, свързани със стимулиране на мотивацията и активната позиция на студентите в процеса на обучение по съответното професионално направление”.

Обучението на студентите се провежда според съвременните изисквания за образователно - квалификационните степени и съгласно образователната мисия, цели и задачи на професионалното направление. В обучението в ПН 3.7 е изградена организация за включване на студентите в практически занимания, стимулиращи творческата им активност. За оценявания период на стажове по програма Еразъм плус са изпратени 59 студенти от ПН 3.7. Осъществяват се проучвания на степента на заинтересованост на студентите за обучение по образователни програми. В ПН 3.7 се използват съвременни и публично оповестени методи за оценяване постиженията на студентите. Съществува обратна връзка между преподаватели и студенти. Публично е оповестена система за провеждане на изпитните процедури. За осигуряване на ефективността на процесите, свързани с качеството на образователния процес се осъществява текущ мониторинг и периодичен анализ. В мониторинга и анализа участват и студенти, партньорски организации, експерти, потребители на

кадри. Съществуват правила за разглеждане на жалби от студенти. За оценявания период няма регистрирани жалби от студенти от ПН 3.7 „Администрация и управление“

Констатации за изпълнението на критерий 4.1 в съответствие със стандарт 4 от ESG – част 1 (1-10): „Институцията оповестява публично приетите от нея документи, очертаващи „жизнения цикъл“ на студента: прием в съответното професионално направление, развитие, признаване и дипломиране, както и доказателства за последователното им и прозрачно прилагане”.

През оценявания период общият брой на приетите студенти в ПН 3.7 е 242, като за този период са се дипломирали 159 студенти. Делът на прекъсналите и отпадналите студенти е относително нисък – под 5%. Между учебните 2014/2015 и 2015:2016 година е налице рязък спад в броя на обучаваните студенти от 380 на 214, който продължава и следващата година. Това намаление се обяснява с прехвърляне на специалност Хотелски мениджмънт от ПН 3.7 „Администрация и управление“ към ПН 3.9 „Туризм“. Във ВУМ са създадени процедури за прилагане на оповестени вътрешни нормативи, които обхващат всички етапи на „жизнения цикъл“ на студентите – прием, развитие, признаване сроковете на обучение и дипломиране. За периода делът на прекъсналите и напуснали студенти е нисък (1% от обучаваните в ПН 3.7 студенти). В ПН 3.7 „Администрация и управление“ са регламентирани реда и организацията на процедурата за признаване на висше образование и завършване на периоди на обучение в чуждестранни висши училища. В ПН 3.7 са осигурени възможности за обучение и практика в чужбина, в това число по програма Еразъм +. За осигуряване на мобилност на студентите, ВУМ има сключени 196 партньорски споразумения с чуждестранни организации. За оценявания период 103 студента от ПН 3.7 са осъществили мобилност с цел практика и обучение, като преобладават мобилностите с цел практика. Общо за периода 359 чуждестранни студенти са реализирали входяща мобилност. Създадени са правила за включване на студентите в изпълнението на изследователски проекти в ПН 3.7, както и в сродни изследователски структури, като част от общо-университетския регламент. Общо за оценявания период участие в изпълнение на международни проекти са взели 208 студента от ПН 3.7, като ръст бележи и участието на студенти от професионалното направление в национални и международни научни форуми. Спазени са изискванията към съдържанието на основните документи за образование и квалификация, издавани от висшето училище. ВУМ издава двойни дипломи, съвместно с Cardiff Metropolitan University. Във ВУМ е създадена система за регистриране на реализирали се студенти и докторанти. Активна връзка с възпитаниците на висшето училище се поддържа от Кариерния център.

Констатации за изпълнението на критерий 5.1 в съответствие със стандарт 5 от ESG – част 1 (1-10): „Институциите имат разработена политика за осигуряване на качествен академичен състав чрез прилагане на прозрачни процедури като част от стратегията за развитие на професионалното направление”.

Политиката за развитие на академичния състав във ВУМ е разписана и заложена във вътрешната нормативна уредба на висшето училище. Съществуват публично оповестени и прозрачни процедури за приемане на работа на академичен състав. Хабилитираните преподаватели на първи основен трудов договор, осигуряващи обучението в ПН 3.7 „Администрация и управление“ за 2017/2018 г. са 24 или 62% от общия брой преподаватели в професионалното направление. Общо хабилитираните преподаватели на първи и втори ОТД, осигуряващи обучението в ПН 3.7 през 2017/2018 г. са 27. От тях на академична длъжност „Професор“ към 2017/2018 г. са назначени 10 преподаватели, а на академична длъжност „Доцент“ в ПН 3.7 - 17 преподаватели. С образователна и научна степен доктор са 35 преподаватели или 90% от общия брой преподаватели, осигуряващи обучението в ПН 3.7 Администрация и управление. Общият брой на преподавателите (на първи основен трудов договор), обезпечавщи обучението в ПН 3.7 за учебната 2017/2018 г. е 36 преподаватели спрямо 34 преподаватели през 2013/2014 г. С няколко изключения, професионалното направление и научната специалност на преподавателите, които осигуряват обучението в ПН 3.7 „Администрация и управление“ съответстват на преподаваните от тях дисциплини. Профилиращите дисциплини във ВУМ се водят от преподаватели на първи ОТД със съответстваща на дисциплините квалификация и представителна изследователска активност. Във ВУМ има действаща система за атестиране на академичния състав, както и за стимулиране на кариерното развитие на преподавателите. Всички атестирани за отчетния период преподаватели са получили положителна оценка. Има отчетено израстване на академичния състав за периода на оценяване. Във ВУМ са разработени правила, осигуряващи възможност за специализации в чужбина на преподавателите от

ПН. Средно над 50% от преподавателите в ПН реализират изходяща мобилност. Налице е ръст в реализираните изходящи преподавателски мобилности на преподавателите спрямо началото на

Констатации за изпълнението на критерий 5.2 в съответствие със стандарт 5 от ESG – част 1 (1-10): „Научноизследователска и художествено-творческа дейност на академичния състав и участие на студентите и докторантите в нея”.

Цялостната организация, поддържането и развитието на НИД във ВУМ се осъществяват чрез приета Стратегията за развитие на научните изследвания 2016-2020, а организацията и управлението на НИД е заложена в Правилникът за научноизследователската дейност на ВУМ. За акредитирания период публикационната активност на преподавателите в ПН 3.7 „Администрация и управление” в научни издания е нараснала, което се изразява в увеличаване на броя научни публикации на един преподавател на ОТД и брой цитирания на 1 преподавател на ОТД. Преподавателите на първи ОТД, осигуряващи обучението на студентите от ПН 3.7 „Администрация и управление“ имат за периода 217 публикации в страната и 172 в чужбина (общо 389 публикации). По-голямата част от публикациите (289 или 74%) са научни статии и доклади в страната и чужбина, а останалите са монографии, студии, учебници и учебни пособия. От всички публикувани материали 44% са в реферирани и индексирани издания. Налице е висок брой цитирания за периода (3856). Публикациите в чужбина са 172 и съставляват 44,2% от всички публикации. През 2017/2018 г. на един преподавател назначен на първи ОТД, осигуряващ обучението в ПН 3.7 „Администрация и управление“ се падат по 4,22 бр. публикации в страната и чужбина и по 38 броя цитирания в страната и чужбина.

В ПН 3.7 „Администрация и управление“ на ВУМ се предлагат различни форми за включване на студентите в изпълнение на изследователски проекти. Средно за периода над 20% от студентите в ПН 3.7 „Администрация и управление“ са участвали в проекти, образователни и спортни дейности и научни форуми. През оценявания период 22 студента от професионалното направление имат 19 публикации, а 6 студента от ПН 3.7. са със 7 публикации в индексирани в Scopus списания.

През акредитационния период преподавателите вземат активно участие в национални и международни проекти. Относителният дял на преподавателите, участвали в национални и международни проекти за периода бележи ръст, като средно за периода на 1 преподавател се пада по 1 участие в проект.

Констатации за изпълнението на критерий 6.1 в съответствие със стандарт 6 от ESG – част 1 (1-10): „Има осигурена и непрекъснато развиваща се финансова, материално-техническа и информационна база, необходима за учебно-преподавателската, научноизследователската, художествено-творческата и спортната дейност по професионалното направление, както и подходяща среда за дистанционно обучение, ако провеждат такова”.

ВУМ разполага с необходимата материално-техническа база от аудитории, кабинети, библиотеки, зали и др., създаващи добри условия за обучението на студенти в ПН 3.7 Администрация и управление, ОКС „бакалавър“ и ОКС „магистър”. Осигурен е достъп за работа с информационни продукти. Компютърните зали разполагат със съвременно специализирано оборудване, което създава необходимите условия за учебен процес. Обезпечен е достъп на преподаватели и студенти до безжичен интернет. Осигурен е достъп на преподавателите и студентите до специализирани собствени и други (български и чуждестранни) научни издания и бази данни. ВУМ не реализира обучение в дистанционна форма, но в рамките на университета са създадени три центъра за електронно обучение. Броят на авторските печатни и дигитализирани информационни продукти осигурява пълноценно обучение на студентите от ПН. Библиотечният фонд се е обогатил за периода на акредитацията с нови заглавия (учебници и научна литература), съответстващи на професионалното направление. Профилиращите дисциплини са осигурени със собствени разработки на преподавателите – учебници, учебни помагала и други учебни материали. Академичното и административното обслужване, подпомагащо обучението на студентите, е ясно регламентирано във вътрешните нормативни документи. За оптимизиране на административните услуги е изградена Вътрешна информационна система за административно обслужване.

Констатации за изпълнението на критерий 7.1 в съответствие със стандарт 7 от ESG – част 1 (1-10): „Институциите имат изградена организация за управление на информацията, свързана с реализацията на обучението по професионалното направление и последващата реализация на завършилите”.

Висшето училище по мениджмънт използва различни методи за осигуряване на контрол върху качеството на образование в ПН 3.7 „Администрация и управление“. Информацията от студентите се събира, съхранява, обработка и използва като индикатор за успеха и за необходимостта от промени. Инструментариумът за набиране на данни за завършили студенти е чрез попълване на електронна анкета. Тази дейност е ангажимент на Кариерния център и отдел „Маркетинг и прием“. Във ВУМ са изградени структури и процедури за осигуряване и анализиране на информацията, свързана с последващата реализация на завършилите ПН 3.7. Ежегодно се анализират учебните програми на водещи европейски, азиатски и американски ВУЗ-ове, но няма данни да са прегледани програмите на водещи български университети. ВУМ поддържа връзка със завършилите студенти, като проследява тяхното професионално развитие на всеки три до пет години. В Алумни клуба на студентите от ВУМ членуват близо 700 души.

Констатации за изпълнението на критерий 8.1 в съответствие със стандарт 8 от ESG - част 1 (1-10): „Институциите публикуват ясна, точна, обективна, актуална и лесно достъпна информация за всички дейности, свързани с обучението по професионалното направление“.

Във ВУМ се провежда прозрачна и ефективна информационна политика, заложен в Системата за управление на качеството и насочена към осигуряване на публичност за образователната, научноизследователската и художествено-творческа дейност на преподавателите и студентите. На уебсайта на университета е поместена пълна и актуална информация относно обучението в ПН 3.7 „Администрация и управление“. Основният източник на информация, очертаваща целия „жизнен“ цикъл на обучаемите, е уебсайта на Висше училище по мениджмънт, на който са обособени раздел „Прием“, раздел „ За студентите“, а чрез Кариерния център се проследява реализацията на завършилите студенти. Създадена е система за проследяване на развитието на студентите по време на обучението им, която се контролира от курсовите ръководители. ВУМ полага усилия за периодично обновяване на условията за обучение, квалификационните форми и перспективите за професионална реализация на студентите от професионалното направление. Връзката с работодатели и студенти се осъществява с посредничеството на Кариерния център. Във ВУМ е създадена организация за популяризиране на научните и художествено-творчески постижения на преподавателите и студентите от ПН 3.7 „Администрация и управление“ чрез периодично организирани университетски научни конференции и кръгли маси, публични лекции, публикуване на информация за участия на преподаватели и студенти в научни и други проекти. Информацията за сътрудничеството с чуждестранни университети, както и възможностите за обмен са оповестени и публично достъпни на сайта на ВУМ.

Констатации за изпълнението на критерий 9.1 в съответствие със стандарт 9 от ESG – част 1 (1-10): „Институциите извършват регулярен мониторинг (преглед) и актуализиране на учебните програми, съобразно еволюцията на научните знания и технологии, при обучението по професионалното направление“.

Във ВУМ е разработена система за управление на качеството на образователния процес. Съществува и ясно определена процедура по актуализация на учебните програми и планове в професионалното направление, която е съобразена с изискванията на партньорските за ВУМ университети и бизнеса. В ПН 3.7 „Администрация и управление“ на ВУМ се провежда текущ мониторинг, периодичен преглед и осъвременяване на учебните програми. Участието на студенти и работодатели при прегледа на учебната документация е нормативно регламентирано, като е необходимо е да се открие техния принос (направените предложения за промени). За периода 2013-2017 г. 81 студенти и 54 работодатели са участвали в актуализацията на учебните програми. Периодично се проучва мнението на действащи, завършващи и завършили студенти относно качеството на обучението, включително по отделни дисциплини. Тюторната система създава добри условия за повишаване активната позиция на студентите. Обратната връзка със студентите относно качество на преподаването се осъществява чрез студентски анкети. Налице практики за планиране и изпълнение на дейности за повишаване успеваемостта на студентите от ПН 3.7, като се предприемат конкретни мерки за подобряване организацията на учебния процес.

Констатации за изпълнението на критерий 10.1 в съответствие със стандарт 10 от ESG – част 1 (1-10): „Институциите извършват планирани дейности за самооценяване и външни оценки на всички учебни програми по професионалното направление“.

Във ВУМ е създадена необходимата организация и се провеждат регулярни самооценки, както и външни одити от НАОА, Британския акредитационен съвет и Кардиф Метрополитан Юнивърсити. В резултат на препоръки от външни оценки са преработени учебните планове на всички специалности от ПН 3.7 „Администрация и управление“. Изготвен е SWOT анализ на мястото на ВУМ в системата за висше образование през 2017 г., на основата на който е приета Стратегия за развитие на всяко от професионалните направления, по които извършва обучение. В състава на държавните изпитни комисии по ПН 3.7 „Администрация и управление“ задължително участват представители на практиката. Предвид продължителната процедура по преобразуване на висшето училище, последната процедура по САНК на ПН 3.7 „Администрация и управление“ е от 2012 г.

В резултат на констатациите за резултатите от извършеното оценяване, проведено на **17.04.2019 г. (Протокол № 15)**, на основание чл. 88а, ал. 5, т.1 от ЗВО и чл. 38, ал. 2 от ПДНАОА, членовете на ПКЧУ гласуваха оценки по критериите за програмна акредитация на професионално направление по десетобалната система, в съответствие с чл. 79, ал. 1 от ЗВО.

След обобщаване на резултатите от гласуването, в съответствие с приетите от Акредитационния съвет на НАОА „Правила за гласуване на процедури за акредитация и за оценяване на проекти“, Постоянната комисия по стопански науки и управление взе следното **РЕШЕНИЕ**:

1. Дава програмна акредитация на професионално направление 3.7 „Администрация и управление“ във Висше училище по мениджмънт на основание обща оценка **8.77 (осем цяло и седемдесет и седем стотни)**.

За ОКС „Професионален бакалавър“

- „Международен бизнес и мениджмънт“ - (редовна форма на обучение)
- „Бизнес администрация“ - (редовна форма на обучение).

За ОКС „Бакалавър“

- „Международен бизнес и мениджмънт“ (редовна и задочна форма на обучение);
- „Бизнес мениджмънт“ – редовна и задочна форма на обучение.

За ОКС „Магистър“

- „Бизнес администрация“ (редовна и задочна форма)

2. Срокът на валидност на акредитацията е пет години, в съответствие с чл. 79, ал. 4 от ЗВО.

3. Определя капацитет на професионално направление 3.7 „Администрация и управление“ във Висше училище по мениджмънт, гр. Варна, за ОКС „професионален бакалавър“ – 70 студенти (редовна форма на обучение), за ОКС „бакалавър“ – 230 студенти (редовна и задочна форма на обучение), за ОКС „магистър“ - 240 студенти (редовна и задочна форма на обучение).

Общо за професионалното направление: 540 студенти.

Постоянната комисия по стопански науки и управление формулира следните препоръки:

1. Да се увеличи относителният дял на лекционните часове в учебните планове на специалностите от ОКС „магистър“, за осигуряване на задълбочена теоретична подготовка на студентите, в съответствие с чл. 42, ал. 1 от ЗВО.

Срок: май 2020 г.

2. Да се увеличи делът на студентската мобилност с цел обучение

Срок: постоянен

3. Да се увеличи броят на хабилитираните преподаватели с научна квалификация в областта на професионалното направление.

Срок: постоянен

4. Наименованието на английски език на ВУМ – Варна (на сайта и в официалните документи на институцията) да се приведе в съответствие със статута и утвърденото наименование на висшето училище на български език.

Срок: юли 2019 г.

Обща словесна оценка в съответствие с получената числова оценка: съществено съответствие

Председател на ПКЧНУ:

(проф. д-р Галина Младенова)